

1. RÅDMANNENS INNLEDNING OG BUDSJETTGRUNNLAG

1.1. Rådmannens innledning til budsjettforslag av 18.11.19

Økonomiplan for 2020-23 er den første økonomiplanen for Nord-Odal kommune siden vi vedtok *kommuneplanens samfunnsdel*. Kommunen valgte våren 2019 fem satsingsområder: *kompetanse og utvikling, levende og attraktive tettsteder, mangfold og inkludering, livsmestring hele livet og sikker, effektiv og bærekraftig kommune*. Satsingsområdene er igjen satt i sammenheng med FNs *bærekraftsmål* for å se sammenhengen mellom våre lokale mål og «verdensmålene» for en bærekraftig samfunnsutvikling. Samfunnsdelen er direkte styrende for underordnede planer som bl.a økonomiplanen, og de fleste av kommunens små og store satsninger/prosjekter finner forankring i kommuneplanen.

I tillegg til ny kommuneplan har vi fått en ny *kommunelov*. Der kommer kommunens rolle som *samfunnsutvikler* klart frem allerede i lovens formål § 1-1. De siste årene har Nord-Odal kommune hatt en mer aktiv satsning på samfunnsutvikling. Det er helt klart at hvis vi ikke klarer å snu den utviklingen vi har sett de siste årene vil vi aldri *få hodet over vannet* økonomisk og ressursmessig. Nedgangen i innbyggertall og endring i befolknings sammensetningen er vår største utfordring og det viktigste vi kan gjøre i årene fremover er å legge forholdene til rette for nye boliger og næringsarealer/lokaler, bistand til næringslivet, sentrumsnære leiligheter for eldre slik at de kan bo hjemme lengst mulig, kollektivtilbud m.m. Vi må investere oss til en ønsket utvikling.

Tall fra SSB viser at vi i løpet av få år har en nedgang på nesten 100 barn og unge under 16 år. I et litt lengre perspektiv vil vi også få en dobling av antall eldre over 80 år. Det sier seg selv at vi ikke kan fortsette å drive kommunen som tidligere med så store endringer. Dette har rådmannen påpekt i mange år allerede, men til nå har kommunen kun gjort mindre endringer. Nå når vi er i en situasjon hvor vi i tillegg har brukt opp fond og hadde underskudd i 2018 har vi kommet til et punkt hvor vi også må gjøre strukturelle endringer og intensivere arbeidet med interkommunalt samarbeid. Med en dobling i antall eldre over 80 år vet vi at vi ikke kan gi alle sykehjemsplass. Vi må vri tjenestetilbudet enda mer over mot hjemmebaserte tjenester. Dette er selvsagt en stor utfordring da sykehusene nå skriver ut sykere pasienter enn bare for få år tilbake. Likeledes så må vi se om vi har en hensiktsmessig skolestruktur og om det er ytterligere områder vi kan samarbeide med Sør-Odal kommune på. I dag har vi felles PPT, barnevern og kulturskole. Kanskje bør vi også se på hele kulturfeltet og ledelse av etaten.

I stadig mindre grad klarer små og mellomstore kommuner å sette agendaen selv. Andre setter dagsorden for oss. Økningen i antall ressurskrevende brukere, reduksjon i inntekter fra eiendomsskatt, nye krav og normer fra sentrale myndigheter, lovbrudd som avdekkes ved tilsyn og press fra pårørende og ulike grupperinger i samfunnet gjør hverdagen svært krevende. I tillegg vil en investeringsbeslutning fra E.ON ha stor betydning for Nord-Odal. Uavhengig av hva man måtte mene om etableringen av vindturbiner i skogen vår så har vi i økonomiplanen gjort oss avhengig av inntektene fra dem – uten at vi har noen påvirkning på om de blir bygget eller ei.

I rådmannens forslag til budsjett 2020 og økonomiplan 2020-23 ligger det forslag som vil føre til kutt i bemanning og oppsigelse/omplussing av ansatte. Det er viktig at dette blir behandlet på en god og korrekt måte. Heldigvis vil det alltid være noe naturlig avgang i en stor organisasjon som kommunen, men de foreslåtte tiltakene vil neppe alene kunne løses på denne måten. Det er derfor viktig at rådmannen raskt starter på dette arbeidet på nyåret. For å klare utfordringene særlig innen *helse- og omsorgsetaten* er det også viktig at det blir satt av ressurser til både plankonsulent og kvalitetsrådgiver.

Noe av det viktigste det nye kommunestyre tar tak i på nyåret 2020 er nettopp omstillingsarbeidet. Dette arbeidet må ha som mål at kostnadene reduseres uten at dette går nevneverdig ut over tilbudet. Arbeidet som ble påbegynt i 2019 med BDOs rapport er et fint utgangspunkt for dette arbeidet, men vi bør også definere ytterligere tjenestekområder hvor ser på innsparingstiltak.

Kommunen har skåret høyt på nasjonale undersøkelser og kåringer når det gjelder service til innbyggere, åpenhet og dialog. Vi har også hatt innbyggermedvirkning i bl.a arbeidet med kommuneplanen. Dette arbeidet samt gode digitale løsninger for innbyggerne vil bare bli viktigere og viktigere i årene som kommer. Målet må være at Nord-Odal fortsatt skal være en god kommune å bo og drive næring i og at vi klarer å fylle kommuneplanens satsningsområder med innhold.

Sand 15.11.19

Runar Kristiansen
rådmann